

Hemşirelik Öğrencilerinin Sanat Özelliklerine Göre İletişim Becerileri ve Sosyal Zekâ Düzeyleri

Communication Skills and Social Intelligence Level of Nursing Students According to Art Characteristics

NURTEN KAYA*
NURAY TURAN**
HATCHE ALİEVA KAMBEROVA***
YEŞİM CENAL***
AZİZE KAHRAMAN***
MÜGE EVREN***

Geliş Tarihi: 03.11.2015, Kabul Tarihi: 26.03.2016

ÖZ

Giriş ve Amaç: Hemşirelerin iletişim becerileri ve sosyal zeka düzeyleri, bakım ile ilgili rol ve sorumluluklarını yerine getirmede önem taşımakta, öte yandan sanat ile uğraşmanın iletişim becerilerini ve sosyal zekayı geliştireceği varsayılmaktadır. Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerileri ve sosyal zekâ düzeylerini sanat özellikleri açısından incelemek amacıyla yapıldı.

Yöntem ve Gereçler: Kesitsel türde gerçekleştirilen araştırmanın evrenini, bir hemşirelik yüksekokulunun toplam 613 öğrencisi, örneklemini ise gelişigüzel örnekleme yöntemi ile seçilen 440 öğrenci oluşturdu. Araştırmaya başlamadan önce kurumdan yazılı, öğrencilerden sözlü bilgilendirilmiş olur alındı. Veri toplama aracı olarak; Öğrenci Tanıtım Formu, İletişim Becerileri Envanteri (İBE) ve Tromso Sosyal Zeka Ölçeği (TSZÖ) kullanıldı. Verilerin analizinde, frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, ortanca, minimum, maksimum, Mann-Whitney U, Kruskal Wallis, Spearman's rho Korelasyon testleri kullanıldı.

Bulgular: Öğrencilerin %81.4'ünün kadın, yaş ortalamasının 20.26±1.92, İBE puan ortalamasının 167.25±17.16, İBE alt boyutları puan ortalamalarının ise Davranışsalda 57.21±6.07, Zihinselde 56.68±6.39, Duygusalda 53.37±6.61; TSZÖ puan ortalamasının 106.55±15.42, TSZÖ alt boyutları puan ortalamalarının ise Sosyal Bilgi Sürecinde (SBS) 38.87±7.59, Sosyal Beceride (SB) 29.86±6.58, Sosyal Farkındalıkta (SF) 37.80±6.09 olduğu görüldü. Herhangi bir sanat dalı ile ilgilendiğini ifade eden öğrencilerden (N=226) işitsel sanatlarla uğraştığını söyleyen öğrencilerin İBE ve TSZÖ puanlarının, işitsel sanatlarla uğraşmayan öğrencilerden anlamlı olarak yüksek olduğu görüldü. Ayrıca hemşirelik öğrencilerinin İBE toplam ve alt ölçek puanları ile TSZÖ toplam ve alt ölçek puanları arasında istatistiksel anlamlılık taşıyan ilişkilerin olduğu saptandı.

ABSTRACT

Introduction: Communication skills and social intelligence levels of nurses are important in fulfilling the roles and responsibilities related with care; on the other hand, it is believed that being engaged in art will improve the communication skills and social intelligence. This research was carried out to examine the communication skills and social intelligence levels of nursing students in terms of their art characteristics.

Methods: Regarding the research carried out as a cross-sectional type, a total of 613 students of a nursing school constituted the population, and 440 students selected by random sampling method constituted the sample. Before the research, written informed consent from the institution and verbal informed consent from the students were received. Student Identification Form, Communication Skills Scale (CSS) and Tromso Social Intelligence Scale (TSIS) were used as data collection tools. In analysis of the data, frequency, percentage, arithmetic average, standard deviation, median, minimum, maximum, Mann-Whitney U, Kruskal Wallis, Spearman's rho Correlation tests were used.

Results: It was observed that 81.4% of the students were female, their average age was 20.26±1.92, their CSI point average was 167.25±17.16, and their point averages of CSS sub-dimensions were 57.21±6.07 in Behavioural, 56.68±6.39 in Mentally and 53.37±6.61 in Emotional; their TSIS point average was 106.55±15.42, and their point averages of TSIS sub-dimensions were 38.87±7.59 in Social Information Processing (SIP), 29.86±6.58 in Social Skills (SS) and 37.80±6.09 in Social Awareness (SA). Among students who stated that they were engaged in any branch of art (N=226), CSS and TSIS points of the students who said that they were engaged in auditory arts were significantly higher than the points of the students who were not engaged in auditory arts. Also, it was observed that there were statistically significant relationships between CSS total and subscale points and TSIS total and subscale points of nursing students.

* N Kaya, Doç. Dr.
İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Yazışma Adresi / Address for Correspondence:
İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Demirkapı Cad. Karabal Sk. Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi Bahçesi
34740 Bakırköy-İstanbul
Tel.: 0 212 414 15 00 (40137)
e-posta: nurtenkaya66@gmail.com

** N Turan, Yard. Doç. Dr.
İstanbul Üniversitesi, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi,
Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, İstanbul

*** HA Kamberova; Y Cenal; A Kahraman; M Evren, Öğrenci
İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, İstanbul

Tartışma ve Sonuç: Sosyal ve sanat etkinlikleriyle uğraşan hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerileri daha iyi ve sosyal zekâ düzeyleri daha yüksektir. Bu nedenle hemşirelik öğrencilerinin sosyal etkinliklere katılımı için motivasyonları artırılmalı ve bu kapsamda kendilerine çeşitli seçenekler sunulmalıdır.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik öğrencileri; iletişim becerileri; sanat etkinlikleri; sosyal etkinlikler; sosyal zekâ.

Bireyi tüm boyutları ile bir bütün olarak ele alan hemşirelik; birey, aile ve toplumun, esenliğini sağlamayı, sağlığını korumayı, hastalığı önlemeyi, rahatsızlık/hastalık durumunda iyileştirmeyi ve mevcut durumla başa çıkma yollarını öğretmeyi hedefleyen bilim ve sanat temelli bir meslektir.^[1] Ayrıca hemşireliğin bir bilim ve sanat olduğu, hemşirelik tanımlarının ortak yönlerinden biridir.^[2] Dolayısı ile sanatta dayalı bir meslek olan hemşireliği yapacak kişilerin sanat ile ilgili özelliklerinin incelenmesi gereken bir konu olduğu düşünülmektedir. Öte yandan hem sağlık bakımına gereksinimi olan bireye hizmet sunarken hem de diğer sağlık ekibi üyeleri, toplumla ilişkilerde hemşirelerin sosyal zekâ düzeylerinin ve iletişim becerilerinin önemli olduğu bilinmektedir.^[3-5]

Bireylerin okul ve işteki performanslarını ve başarılarını etkileyen en önemli faktörün çoklu zekâ düzeyi olduğu uzun yıllardır tartışılmaktadır. Çoklu zekâ kuramını geliştiren Gardner,^[6] zekânın tek boyuttan oluşmadığını, insanda birçok zekâ türünün olduğunu ve bu zekâ türlerinin birbirinden bağımsız oldukları için ayrı ayrı kullanılıp geliştirilebileceğini savundu. Bireylerin başarısını ve performansını etkileyen faktörlerin başında ise “sosyal zekâ” gelmektedir.^[7,8]

Sosyal zekâ kavramı ilk kez 1920’de Thorndike’in zekâyı, “sosyal zekâ, mekanik zekâ ve soyut zekâ” olarak tanımlaması ile gündeme geldi. Thorndike sosyal zekâyı, insanları anlayabilme, idare etme ve doğru insan ilişkileri kurabilme yeteneği olarak tanımladı.^[6] Daha sonraki yıllarda sosyal zekâ ile ilgili açıklamalarda bu tanım kaynak olarak kullanıldı ve araştırmaların kuramsal zemini bu tanıma oturtuldu. Ayrıca yapılan araştırmalar, sosyal zekânın yetenek, sözlü ve sözsüz işaretleri okuma, bilgileri kullanma, insanları bilgilendirme gibi birçok farklı bileşenlerinin olduğunu gösterdi.^[7,8,11,12]

Karakter ve kişilikleri anlama ve değerlendirmede yetenekli olan insanların, yüksek sosyal zekâyı sahip olduğu kabul edilmektedir. Sosyal zekâ düzeyi yüksek bireyler, diğer insanların ruh hallerini, isteklerini ve arzularını, sevinçlerini ve kızgınlıklarını, dürtülerini anlayabilme ve bunlara göre davranışlarını ayarlayabilme yeteneğine ve başkaları ile iyi geçinebilme, iyi iletişim kurabilme becerisine sahiptirler.^[11-14] Dolayısı ile sosyal zekâsı güçlü olan bireylerin, bir grup içinde grup üyeleri ile işbirliği yapma, onlarla uyum içinde çalışma ve

Discussion And Conclusion: The communication skills of nursing students engaged in social and artistic events are better, and their social intelligence levels are higher. Therefore, nursing students should be encouraged to participate in social activities, and in this context they should be offered various options.

Keywords: Nursing students; communication skills; art events; social events; social intelligence.

bu kişilerle etkili olarak sözlü-sözsüz iletişim kurma gibi yetenekleri bulunmaktadır.^[14]

Sosyal zekâ yönünden yetersiz olan bireyler, çevreleri ile yeterli iletişim kurmakta zorluk yaşayabilmektedir. Bu bireyler gerçek performanslarını gösteremedikleri için olması gerekenin çok altında başarı gösterir. İletişim becerilerindeki bu eksiklik bireyin sosyal yaşını etkileyebilmekte ve pek çok noktada olumsuzluklara yol açabilmektedir.^[12,13] Özellikle ergenliğin son dönemlerine rastlayan üniversite yılları öğrencilerin bir belirsizlik ve çalkantı içinde olmalarına neden olmaktadır. Üniversiteye başlangıç döneminde bir hayat tarzı değişikliği, bir geçiş dönemi söz konusudur ve alışılmış sosyal ilişkilerin değiştiği bir dönemdir. Üniversite öğrenciliği dönemi, ergenliğin genel karmaşasına ek olarak; evden ve aileden ayrılma, barınma ve yeni bir çevre ile ilişkili sorunlar, arkadaş ve grup seçimi, bir mesleğe aday olma ve iş bulmaya ilişkin belirsizlikler gibi birçok özgün sorunun görüldüğü yıllardır. Öğrencilerin bu dönemde arkadaşları ve buldukları yeni ortamdaki diğer insanlarla başarılı bir iletişim kurmaları hem akademik başarıları hem de kişilikleri açısından önem taşımaktadır.^[14-16]

Farklı bir ortama uyum sağlamanın zorluğu ve içinde buldukları gelişim döneminin özellikleri nedeni ile çeşitli sorunlar açısından risk grubunda bulunan üniversite öğrencilerinin sosyal zekâ ve iletişim becerileri ilgili donanımlı olmaları ve kolay iletişim kurmaları son derece önemlidir.^[13] Özellikle insan ilişkilerine temellenen bir mesleğin adayı olan hemşirelik öğrencilerinin sosyal zekâ düzeyinin yeterli olması ve bakım sürecinin etkinliği için sağlıklı/hasta birey ve ailesi ile etkin iletişim becerileri geliştirmesi beklenmektedir. Geleceğin hemşireleri olarak bir yandan sözel ve sözel olmayan iletişim yolu ile bireyin yaşadıklarını anlamaya çalışırken, diğer yandan da kendini doğru ifade edebilmeli ve bir bakım verici olarak sağlık gereksinimi olan birey ve ailesi ile etkili iletişim kurabilmelidir. Bu nedenler göz önüne alındığında; hemşire öğrencilerinde sosyal zekâ düzeylerinin ve iletişim becerilerinin yordayıcısı olarak sanat özelliklerinin araştırılması ve tartışılması oldukça önemlidir. Hemşirelik öğrencilerinin sanat ile ilgili özelliklerinin iletişim becerilerini etkileyebileceği varsayılarak bu çalışma gerçekleştirildi.

Yöntem

Araştırmanın Amacı ve Türü

Bu araştırma hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerilerini ve sosyal zekâ düzeylerini sanat özellikleri açısından incelemek amacıyla kesitsel türde yapıldı.

Araştırma Soruları:

- Hemşirelik öğrencilerinin bireysel, sanat özellikleri, iletişim becerileri ve sosyal zekâ düzeyleri nedir?
- Hemşirelik öğrencilerinin sanat ile ilgili özellikleri, iletişim becerileri ve sosyal zekâ düzeylerini etkiler mi?
- Hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerileri ile sosyal zekâ düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın Evreni ve Örneklem Seçimi: Araştırmanın evreni, bir hemşirelik yüksekokuluna 2009-2010 eğitim-öğretim yılında kayıtlı ve devam eden 613 öğrenciden meydana geldi. Örneklem grubunun sayısını belirlemek amacıyla bu evren arasından 20 öğrenci seçilerek bir ön çalışma yapıldı. Bu öğrencilerin sosyal zeka düzeyi Tromso Sosyal Zeka Ölçeği ile belirlendi ve elde edilen puanlar dikkate alınarak örneklem sayısı hesaplandı. Buna göre 440 öğrencilik bir örneklem grubu üzerinde araştırma gerçekleştirildiğinde; ± 0.8 puanlık hata oranı ve 0.95 güvenle gerçek oranın yansıtılabileceği sonucu elde edildi ($t, 19, 0.05=2.093$). Olguların örnekleme alınma yöntemi 'gelişigüzel örnekleme' olup örneklem seçim ölçütleri anket sorularını cevaplamada gönüllü olması ve çalışmaya katılmayı kabul etmesi olarak belirlendi.

Veri Toplama Araçları

Öğrenci Tanıtım Formu: Form konu ile ilgili literatür rehberliğinde hazırlanmış olup,^[10,11,13,17,18] öğrencilerin yaşı ve cinsiyeti, sosyal etkinliklere (bilimsel, sanat ve sportif etkinlikler) katılmak isteme durumu, herhangi bir sanat dalı (işitsel sanatlar, görsel sanatlar, pratik sanatlar) ile ilgilenme durumu, uğraştığı sanat dalı ile olan ilgisi, ilgilendiği sanat dalı ile ilgili herhangi bir kurs alma durumunu belirlemeye yönelik sorulardan oluştu.

İletişim Becerileri Envanteri (İBE): Ersanlı ve Balcı^[19] tarafından geliştirilen İBE 45 maddeden ve Zihinsel İletişim Becerileri (ZİB), Duygusal İletişim Becerileri (DUIB) ve Davranışsal İletişim Becerileri (DAİB) olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin genelinden alınabilecek en yüksek puan 225, en düşük puan ise 45'tir. Ölçeğin her bir alt boyuttan alınabilecek en yüksek puan 75, en düşük puan ise 15'tir. Hangi alt ölçekteki puan büyük ise, bireyin iletişim becerisi açısından o alt boyutta daha iyi olduğu söylenebilir. Ölçeğin tamamında puanların yüksekliği, o bireyin iletişim beceri düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir.^[19,20]

Tromso Sosyal Zekâ Ölçeği (TSZÖ): Silvera ve ark.^[18] tarafından geliştirilen TSZÖ'nün Türkçeye uyarlanması Doğan^[13] tarafından yapıldı. TSZÖ sosyal zekâyı, Sosyal Bilgi Süreci (SBS), Sosyal Farkındalık (SF) ve Sosyal Beceri (SB) olmak üzere üç ayrı boyutta ölçmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 21 en yüksek puan ise 105'tir. Alt ölçeklerde ise SBS alt ölçeğinden en yüksek 40, en düşük 8; SF alt ölçeğinden en yüksek 35, en düşük ise 7 puan; SB alt ölçeğinden en yüksek 30, en düşük 6 puan alınabilmektedir.^[11,13,18]

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma verilerinin toplandığı yüksekokul müdürlüğüne, çalışmanın amaç ve kapsamını içeren bir bilgi formu ile başvuruldu ve izin alındı. İBE ve TSZÖ kullanımına ilişkin gerekli izinler alındı. Örneklemi oluşturan öğrencilere çalışmanın amaç ve yararları, çalışmadaki rolleri açıklandı, veri toplama formları üzerine isim yazmamaları söylendi, araştırmaya katılmaya isteklilik, gönüllülük ilkesine özen gösterilerek sözlü olurları alındı.

Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Ordinal değişkenler aritmetik ortalama ve standart sapma, minimum, maksimum, ortanca değerler olarak, nominal değişkenler ise frekans ve yüzde olarak değerlendirildi; ordinal değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesinde Spearman's rho korelasyon Tekniği, iki grup ortalaması arasındaki farkın belirlenmesinde Mann-Whitney U, ikiden fazla grupların ortalamaları arasındaki farkın belirlenmesinde Kruskal Wallis

Tablo 1. Öğrencilerin İletişim Becerileri Envanteri ve Tromso Sosyal Zeka Ölçeğinden aldıkları puanların dağılımı (N=440)

	ÖLÇEKLER	POTANSİYEL DAĞILIM	MİNİMUM	MAKSİMUM	MEDYAN	ORT.±SS
İletişim Becerileri	Zihinsel	15-75	28.00	74.00	57.00	56.68±6.39
	Duygusal	15-75	31.00	69.00	55.00	53.37±6.61
	Davranışsal	15-75	40.00	74.00	58.00	57.21±6.07
	Toplam	45-225	114.00	217.00	169.00	167.25±17.16
Tromso Sosyal Zeka	Sosyal Bilgi Süreci	8-56	15.00	56.00	39.00	38.87±7.59
	Sosyal Beceri	6-42	7.00	42.00	30.00	29.86±6.58
	Sosyal Farkındalık	7-49	18.00	49.00	38.00	37.80±6.09
	Toplam	21-147	64.00	147.00	106.00	106.55±15.42

yöntemleri kullanıldı ve anlamlı farkın bulunduğu durumlarda Bonferroni Adjusted Mann-Whitney yönteminden yararlanıldı.

Bulgular

Bu bölümde, araştırma kapsamına alınan öğrencilerin iletişim becerileri ve sosyal zekâ düzeylerinin sanat özellikleri yönünden incelenmesine ilişkin bulgular üç başlık altında incelendi.

Hemşirelik Öğrencilerinin Bireysel ve Sanat Özellikleri, Sosyal Zekâ Düzeyleri, İletişim Becerileri

Öğrencilerin bireysel özellikleri çoğunluğu oluşturan gruplar açısından incelendiğinde; %81.4'ünün (n=358) kadın, yaş ortalamasının 20.26 (SS=1.92, Minimum=17, Maksimum=30) olduğu belirlendi.

Öğrencilerin İBE'den aldıkları puanlar Tablo 1'de görülmektedir

Tablo 2. Öğrencilerin sanat özelliklerine göre İletişim Becerileri Envanterinden aldıkları puanların dağılımı (N=440)

	n	%	Zihinsel Ort.±SS	Duygusal Ort.±SS	Davranışsal Ort.±SS	Toplam Ort.±SS
Sosyal etkinliklere katılmak isteme durumu						
Evet	361	82,0	56,96±6,48	53,70±6,63	57,48±6,18	168,14±17,47
Hayır	79	18,0	55,38±5,81	51,87±6,34	55,95±5,39	163,20±15,11
			Z=-2,14 p=0,03	Z=-2,35 p=0,02	Z=-2,12 p=0,03	Z=-2,56 p=0,01
Bilimsel etkinlikler^a						
Evet	173	47,9	58,29±5,97	54,90±6,07	58,98±5,83	172,16±16,17
Hayır	188	52,1	55,74±6,70	52,59±6,94	56,11±6,19	164,44±17,83
			Z=-3,64 p=0,00	Z=-3,06 p=0,00	Z=-4,38 p=0,00	Z=-4,04 p=0,00
Sanat etkinlikleri^a						
Evet	209	57,9	57,55±6,23	54,00±6,38	57,89±5,87	169,44±16,52
Hayır	152	42,1	56,16±6,74	53,28±6,95	56,91±6,56	166,36±18,60
			Z=-1,65 p=0,10	Z=-0,98 p=0,33	Z=-1,28 p=0,20	Z=-1,40 p=0,16
Sportif etkinlikler^a						
Evet	194	53,7	56,64±6,23	53,41±6,76	56,89±6,64	166,94±17,87
Hayır	167	46,3	57,34±6,75	54,03±6,47	58,17±5,54	169,54±16,92
			Z=-1,39 p=0,17	Z=-1,08 p=0,28	Z=-1,84 p=0,07	Z=-1,62 p=0,11
Herhangi bir sanat dalı ile ilgilenme durumu						
Evet	226	51,4	56,96±6,37	53,65±6,64	57,51±5,79	168,12±16,73
Hayır	214	48,6	56,38±6,41	53,07±6,58	56,89±6,35	166,34±17,59
			Z=-1,14 p=0,25	Z=-1,22 p=0,22	Z=-1,28 p=0,20	Z=-1,32 p=0,19
İşitsel sanatlar^b						
Evet	161	71,2	57,66±6,32	54,28±6,34	58,36±5,57	170,30±16,20
Hayır	65	28,8	55,23±6,20	52,08±7,15	55,40±5,82	162,71±16,92
			Z=-2,87 p=0,00	Z=-2,17 p=0,03	Z=-3,60 p=0,00	Z=-3,22 p=0,00
Görsel sanatlar^b						
Evet	127	56,2	56,91±5,93	53,50±6,68	57,00±5,73	167,40±16,32
Hayır	99	43,8	57,04±6,91	53,84±6,63	58,16±5,82	169,04±17,28
			Z=-0,58 p=0,56	Z=-0,46 p=0,65	Z=-1,75 p=0,08	Z=-1,10 p=0,27
Pratik sanatlar^b						
Evet	30	13,3	55,90±5,49	53,40±6,69	55,67±6,69	164,97±17,42
Hayır	196	86,7	57,13±6,49	53,68±6,65	57,79±5,60	168,60±16,61
			Z=-1,04 p=0,30	Z=-0,19 p=0,85	Z=-1,35 p=0,18	Z=-0,91 p=0,36
İlgilendiği sanat dalı ile ilgili herhangi bir kurs alma durumu^b						
Evet	88	38,9	56,33±7,24	53,03±6,81	57,15±6,22	166,51±17,89
Hayır	138	61,1	57,37±5,73	54,04±6,53	57,74±5,50	169,14±15,93
			Z=-0,68 p=0,49	Z=-1,14 p=0,25	Z=-0,44 p=0,66	Z=-0,84 p=0,40
Uğraştığı sanat dalı ile olan ilgisi^b						
Sadece eğlenceli bulurum	70	31,0	55,67±5,01	52,30±6,06	56,26±5,28	164,23±13,85
Gelişmeleri takip ederim	89	39,4	57,75±7,21	54,10±7,09	58,33±5,93	170,18±18,35
İçinde yer alırım/uygularım	67	29,6	57,27±6,31	54,45±6,50	57,73±5,97	169,45±16,76
			x ² =5,93 p=0,05	x ² =5,37 p=0,07	x ² =4,97 p=0,08	x ² =6,61 p=0,04

a Bu sorular sosyal etkinliklere katılmak istediğini ifade eden 361 öğrenci yanıtladı

b Bu sorular herhangi bir sanat dalı ile ilgilediğini ifade eden 226 öğrenci yanıtladı

Tablo 3. Öğrencilerin sanat özelliklerine göre Tromso Sosyal Zeka Ölçeğinden aldıkları puanların dağılımı (N=440)

	n	%	Sosyal Bilgi Süreci	Sosyal Beceri	Sosyal Farkındalık	Toplam
			Ort.±SS	Ort.±SS	Ort.±SS	Ort.±SS
Sosyal etkinliklere katılmak isteme durumu						
Evet	361	82.0	39.17±7.74	30.35±6.53	37.96±6.22	107.48±15.76
Hayır	79	18.0	37.49±6.76	27.63±6.37	37.04±5.41	102.32±13.01
			Z=-1.92 p=0.06	Z=-3.36 p=0.00	Z=-1.61 p=0.11	Z=-3.21 p=0.00
Bilimsel etkinlikler^a						
Evet	173	47.9	40.05±7.96	30.94±6.23	38.32±6.05	109.31±15.14
Hayır	188	52.1	38.36±7.45	29.80±6.76	37.63±6.38	105.80±16.17
			Z=-2.13 p=0.03	Z=-1.66 p=0.10	Z=-1.13 p=0.26	Z=-2.29 p=0.02
Sanatsal etkinlikler^a						
Evet	209	57.9	39.40±7.27	30.73±6.27	38.08±6.39	108.21±14.80
Hayır	152	42.1	38.86±8.35	29.82±6.85	37.81±6.01	106.49±16.99
			Z=-0.72 p=0.47	Z=-1.27 p=0.21	Z=-0.86 p=0.39	Z=-1.19 p=0.24
Sportif etkinlikler^a						
Evet	194	53.7	39.31±7.54	30.36±6.68	37.32±6.12	107.00±16.10
Hayır	167	46.3	39.01±7.98	30.33±6.37	38.71±6.28	108.04±15.39
			Z=-0.45 p=0.65	Z=-0.19 p=0.85	Z=-2.45 p=0.01	Z=-0.59 p=0.55
Herhangi bir sanat dalı ile ilgilenme durumu						
Evet	226	51.4	39.90±6.84	30.64±6.75	37.76±6.08	108.30±14.51
Hayır	214	48.6	37.78±8.19	29.04±6.30	37.84±6.12	104.71±16.16
			Z=-3.36 p=0.00	Z=-2.98 p=0.00	Z=-0.12 p=0.90	Z=-3.04 p=0.00
İşitsel sanatlar^b						
Evet	161	71.2	40.93±6.22	31.24±6.66	38.43±5.87	110.60±14.18
Hayır	65	28.8	37.35±7.64	29.15±6.79	36.09±6.33	102.60±13.83
			Z=-3.19 p=0.00	Z=-2.34 p=0.02	Z=-2.47 p=0.01	Z=-3.52 p=0.00
Görsel sanatlar^b						
Evet	127	56.2	39.28±7.07	30.73±6.58	37.08±6.24	107.09±14.27
Hayır	99	43.8	40.70±6.48	30.52±6.99	38.64±5.79	109.85±14.74
			Z=-1.22 p=0.22	Z=-0.05 p=0.96	Z=-1.80 p=0.07	Z=-1.07 p=0.29
Pratik sanatlar^b						
Evet	30	13.3	39.20±6.32	31.77±5.80	36.73±6.21	107.70±14.03
Hayır	196	86.7	40.01±6.92	30.46±6.88	37.92±6.06	108.39±14.61
			Z=-0.71 p=0.48	Z=-0.84 p=0.40	Z=-1.24 p=0.22	Z=-0.48 p=0.63
İlgilendiğini sanat dalı ile ilgili herhangi bir kurs alma durumu^b						
Evet	88	38.9	39.15±6.93	30.72±6.39	37.56±5.64	107.42±14.61
Hayır	138	61.1	40.38±6.76	30.59±6.99	37.89±6.37	108.86±14.47
			Z=-1.36 p=0.17	Z=-0.29 p=0.77	Z=-0.96 p=0.34	Z=-0.98 p=0.33
Uğraştığı sanat dalı ile olan ilgisi^b						
Sadece eğlenceli bulurum	70	31.0	39.19±6.35	28.51±7.03	36.69±5.81	104.39±14.01
Gelişmeleri takip ederim	89	39.4	41.34±6.24	31.37±6.83	38.54±6.28	111.25±14.70
İçinde yer alırım/uygularım	67	29.6	38.75±7.79	31.88±5.85	37.85±6.02	108.48±14.02
			$\chi^2=4.44$ p=0.11	$\chi^2=8.97$ p=0.01	$\chi^2=4.50$ p=0.11	$\chi^2=7.36$ p=0.03

a Bu sorular sosyal etkinliklere katılmak istediğini ifade eden 361 öğrenci yanıtladı.
b Bu sorular herhangi bir sanat dalı ile ilgilediğini ifade eden 226 öğrenci yanıtladı.

ve buna göre öğrencilerin puan ortalamalarının yüksekten başlayarak sırası ile DAİB'de 57.21±6.07, ZİB'de 56.68±6.39, DÜİB'de ise 53.37±6.61 olup, ölçeğin genelinden aldıkları puanların ortalaması 167.25±17.16 olarak belirlendi. Öğrencilerin puan ortalamalarının TSZÖ'nün SBS alt ölçeğinde 38.87±7.59, SF alt ölçeğinde 37.80±6.09, SB alt ölçeğinde 29.86±6.58, ölçeğin genelinde ise 106.55±15.42 bulunduğu

belirlendi (Tablo 1).

Öğrencilerin sanat özellikleri incelendiğinde; %82.0'sinin (n=361) sosyal etkinliklere katılmak istediği belirlendi. Sosyal etkinliklere katılmak istediğini ifade eden grupta, bilimsel %47.9 (n=173), sanat %57.9 (n=209) ve spor %53.7 (n=194) oranında katılmak istenen etkinlikler olarak işaretlendi.

Tablo 4. Öğrencilerin İletişim Becerileri Envanteri ve Tromso Sosyal Zekâ Ölçeği puanlarının ilişkisi (N=440)

İletişim Becerileri Envanteri	Tromso Sosyal Zekâ Ölçeği		Sosyal Bilgi Süreci	Sosyal Beceri	Sosyal Farkındalık	Toplam
	r	p				
Zihinsel	r	0.446(**)	0.408(**)	0.385(**)	0.544(**)	
	p	0.000	0.000	0.000	0.000	
Duygusal	r	0.386(**)	0.481(**)	0.428(**)	0.559(**)	
	p	0.000	0.000	0.000	0.000	
Davranışsal	r	0.446(**)	0.452(**)	0.415(**)	0.572(**)	
	p	0.000	0.000	0.000	0.000	
Toplam	r	0.472(**)	0.497(**)	0.455(**)	0.620(**)	
	p	0.000	0.000	0.000	0.000	

Öğrencilerin %51.4'ü (n=226) herhangi bir sanat dalı ile ilgilendiğini ifade etti. Bir sanatla uğraştığını ifade eden grupta (N=226), işitsel sanatlar %71.2 (n=161), görsel sanatlar %56.2 (n=127) ve pratik sanatlar %13.3 (n=30) oranında ilgilenilen sanat dalı olarak belirtildi. Bir sanatla uğraştığını ifade eden öğrencilerin %38.9'u (n=88) söz konusu sanat dalı ile ilgili bir kurs aldığını ifade ederken, %39.4'ü (n=89) ilgilendiği sanat dalı ile ilgili sadece gelişmeleri/haberleri takip ettiğini söyledi (Tablo 2 ve 3).

Hemşirelik Öğrencilerinin Sanat Özelliklerinin Sosyal Zekâ Düzeylerine ve İletişim Becerilerine Etkisi

Öğrencilerin sosyal etkinliklere katılmak isteme durumunun İBE toplam (p≤0.01) ve tüm alt boyut puanlarını (p<0.05), TSZÖ toplam (p<0.001) ve SB (p<0.001) alt boyut puanlarını istatistiksel anlamlılıklarla etkilediği saptandı. Buna göre sosyal etkinliklere katılmak isteyen öğrencilerin iletişim becerilerinin ve sosyal zekâ düzeylerinin, katılmak istemeyen gruba göre daha iyi olduğu görüldü (Tablo 2 ve 3).

Sosyal etkinliklere katılmak istediğini ifade eden öğrencilerden (N=361) bilimsel etkinliklere katılmak istediğini söyleyen öğrencilerin İBE toplam (p<0.001) ve tüm alt boyut puanlarını (p<0.001), TSZÖ toplam (p<0.05) ve SBS (p<0.05) alt boyut puanlarının, bilimsel etkinliklere katılmak istemediğini ifade eden öğrencilerden daha yüksek olduğu ve bu farkta istatistiksel anlamlılıkların bulunduğu saptandı. Öğrencilerin sportif etkinliklere katılmak isteme durumunun sadece TSZÖ'nün SF alt ölçeği puanını istatistiksel anlamlılıkla etkilediği (p≤0.01) ve bu etkinliğe katılmak istediğini ifade eden öğrencilerin sosyal farkındalığının daha düşük olduğu saptandı (Tablo 2 ve 3).

Herhangi bir sanat dalı ile ilgilendiğini ifade eden öğrencilerin SBS alt ölçeği (p<0,001), SB alt ölçeği (p<0,001), TSZÖ toplam (p<0,001) puanları, bir sanat dalı ile ilgilenmediğini söyleyen gruptan yüksek bulundu ve her iki grubun bu değişkenlere ait

puanları arasında istatistiksel anlamlılıklar saptandı (Tablo 2 ve 3).

Herhangi bir sanat dalı ile ilgilendiğini ifade eden öğrencilerden (N=226) işitsel sanatlarla uğraştığını söyleyen öğrencilerin İBE toplam (p<0.001) ve tüm alt boyut puanlarının (duygusalda p<0.05, diğerlerinde p<0.001), TSZÖ toplam (p<0.001) ve tüm alt boyut puanlarının (SBS'de p<0.001, SB'de p<0.05, SF'de p≤0.01) işitsel sanatlarla uğraşmayan öğrencilerden daha yüksek olduğu ve bu farkta istatistiksel anlamlılıkların bulunduğu saptandı (Tablo 2 ve 3).

Herhangi bir sanat dalı ile ilgilendiğini ifade eden öğrencilerin (N=226), bu sanat dalı ile olan ilgisine göre Zihinsel alt ölçeği (p≤0.05), İBE toplam (p<0.05), SB alt ölçeği (p≤0.01), TSZÖ toplam (p<0.05) puanları arasında istatistiksel anlamlılıklar taşıyan farklar bulundu (Tablo 3 ve 4). Buna göre ilgilendiği sanat dalını "sadece eğlenceli bulurum" diyen öğrencilerin SB puanlarının, "içinde yer alırım/uygularım" (Z=-2.72, p=0.006) ve "gelişmeleri takip ederim" (Z=-2.51, p=0.012) diyen öğrencilerden daha düşük olduğu saptandı. Ayrıca ilgilendiği sanat dalı ile ilgili gelişmeleri takip ettiğini ifade eden öğrencilerin TSZÖ toplam (Z=-2.69, p=0.007), ZİB alt ölçek (Z=-2.51, p=0.012) ve İBE toplam (Z=-2.59, p=0.010) puanlarının, ilgilendiği sanat dalını sadece eğlenceli bulduğunu ifade eden öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğu ve her iki grubun bu değişkenlere ait puanları arasında istatistiksel anlamlılıkların bulunduğu saptandı (Tablo 2 ve 3).

Öğrencilerin sanat etkinliklerine katılmak isteme, görsel ve pratik sanatlarla ilgilenme, ilgilendiği sanat dalı ile ilgili herhangi bir kurs alma durumlarının İBE ve alt ölçek, TSZÖ ve alt ölçek puanlarını istatistiksel anlamlılıkla etkilemediği belirlendi (p>0.05) (Tablo 2 ve 3).

Hemşirelik öğrencilerinin sosyal zekâ düzeyleri ile iletişim becerileri arasındaki ilişki

Tablo 4 incelendiğinde araştırma kapsamına alınan hemşirelik öğrencilerinin İBE toplam ve alt ölçek puanları ile TSZÖ toplam

ve alt ölçek puanları arasında istatistiksel anlamlılık taşıyan ilişkilerin olduğu görüldü.

Tartışma

Bir bilim ve sanat olarak kabul edilen hemşirelik mesleği, geçmişte daha çok sezgiye ve bilimden çok beceri kazanmaya temellenen bir bakım sanatı olarak görüldü.^[2,22,23] Günümüzde, hemşirelik bilim ve sanata dayalı kuramsal ve uygulamalı bir meslek olarak el alınmaktadır. Hemşireliğin estetik ve beceriye dayalı sanat uygulamalarını bilimsel yöntemle bütünleştirilmesi, hemşirelik biliminin diğer sağlık bilimleri içinde yer almasına olanak sağlamaktadır.^[4,22] Hemşirelik sanatının bir boyutu olarak tanımlanan iletişim becerileri, hemşirelerin bakım ile ilgili rol ve sorumlulukları yerine getirmede önem taşımaktadır. Öte yandan sanat ile uğraşmanın iletişim becerilerini ve sosyal zekâyı geliştireceği varsayılmaktadır. Böylece bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin mesleki uygulama dışında kalan sanat özellikleri incelendi. Bu özelliklerinin iletişim becerileri ve sosyal zeka üzerindeki etkisi araştırıldı. Ancak bu konuda yapılan araştırmaların sınırlı olması nedeni ile araştırma bulguları kuramsal literatür içinde tartışıldı.

Hemşirelik Öğrencilerinin İletişim Becerileri ve Sosyal Zekâ Düzeyleri

Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerilerinin orta düzeyde olduğu görüldü. İnsanın temel gereksinimlerinden biri olan iletişim, kişilerarası ilişkide, duygu ve düşünce alışverişinde mesajların doğru olarak algılanmasını ve ilişkilerin kurulmasını sağlamaktadır.^[20] İletişim, bilgi üretme, üretilen bilgiyi aktarma ve anlamlandırma süreçlerini içermektedir.^[4] Etkili iletişimin en gerekli olduğu alanlardan biri olan sağlık bakımı ortamında hemşireler, hasta bakımı sırasında bilgi verme, yanlış anlamaları düzeltme, bakım planlarını geliştirme ve uygulama, iyilik veya esenlik haline ulaşmayı kolaylaştırmada iletişim becerilerini kullanır.^[3] Kaya ve ark.^[23]'nin, Özdemir ve Kaya^[20]'nın ve Özşakar^[24]'ın yaptıkları çalışmalarda da hemşirelerin veya hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerileri orta düzeyde ifade edilmektedir. Sağlık bakımı sisteminde hemşirelerin üstlendiği önemli sorumluluklara ve bu sorumluluklarda iletişim becerilerinin yapı taşlarından biri olmasına karşın hemşirelerin iletişim becerilerinin istenilen düzeyde olmadığı görülmektedir. Bu sonucu etkileyen birçok faktör (çeşitli düzeylerde hemşirelik eğitimi programları, farklı disiplinlerin hemşirelik mesleğini yapıyor olması, üniversite eğitiminde bile akreditasyonun sağlanmamış olması, üniversitede hemşirelik öğrenci sayısının çok fazla olması ve bu sayının her geçen yıl daha da artması vb.) bulunmaktadır.^[13,19] Sonuç olarak hemşirelik eğitiminin ilk yıllarından itibaren hemen her ders ve konu kapsamında iletişim becerileri üzerinde dikkatle durulmalıdır.

Öğrencilerin sosyal zekâ düzeyi incelendiğinde, hemşirelik öğrencilerinde sosyal zekâ puan ortalamasının yüksek olduğu belirlendi. Sosyal zekâ diğer insanları anlama yeteneğidir.

Karakter ve kişilikleri anlama ve değerlendirmede oldukça yetenekli olan bireylerin, sosyal zekâyı sahip oldukları kabul edilmektedir. Sosyal zekâ düzeyi yüksek olan bireyler, düşünme ve akıl yürütmeye çok yeteneklidirler. Bu zekâ, sözel ve sözel olmayan iletişim becerileri ile ortak fayda amacına ulaşmak için gereken güven, saygınlık, liderlik ve diğerlerini güdüleme yeteneği ile ilgilidir.^[25,26] Sosyal zekâsı yüksek olan bireylerin kendilerine güvenlerinin yüksek olduğu, insan ilişkileri konusunda daha girişken oldukları göz önünde bulundurulduğunda bu çalışmadan elde edilen sonuçlar olumlu bir veri olarak değerlendirildi.

Hemşirelik Öğrencilerinin Sanat Özelliklerinin İletişim Becerileri ve Sosyal Zekâ Düzeylerine Etkisi

Hemşirelik öğrencilerinin sanat özelliklerinin iletişim becerileri ve sosyal zekâ düzeylerine etkisi incelendiğinde; sosyal etkinliklere katılmak isteyen öğrencilerin iletişim becerilerinin ve sosyal zekâ düzeylerinin daha yüksek olduğu saptandı. Sanat; geçmişten günümüze insanın başkaları aracılığı ile kendini tanımasını sağlayan, bireyin kendini ve dış dünyaya bakışını zenginleştiren, yaptığı her eylemi daha duyarlılıkla, daha derinden algılama farkındalığı kazandıran, yaşamı daha anlamlı hale getirmek, yaşamı değiştirmek, güzelleştirmek hedefine hizmet eden bir kavram olarak tanımlanmaktadır.^[4] Daha önce de belirtildiği gibi birçok hemşirelik tanımında hemşireliğin bir bilim ve sanat olduğu vurgusu bulunmaktadır.^[2] Gardner^[6], "Hemşireliği, sanat olarak tanımlamak; onu sanat dalları içinde saymak anlamına gelmemektedir. Daha çok hemşireliği, sanat dallarıyla aynı düzeyde ve kalitede olduğunu vurgulamak" ifadesi ile hemşirelik ve sanata ilişkin düşüncelerini ifade etmiştir. Fakat hemşireliğin sanat yönünü mesleki iletişim becerileri ile açıklayan yayınlar bulunmaktadır.^[27-29] Sözlü ya da sözsüz olarak paylaşılan duygu ve düşüncelerin paylaşım yönetimi ya da aracı kuşkusuz iletişimidir. Ayrıca sosyal zekânın farklı kültürlerle sahip bireyler arasında iletişimi sağlamada gerekli olduğu kabul edilmektedir. Kişilerarası iletişime dayalı ve farklı kültürden insanlara bakım veren hemşirelik mesleği üyelerinin, iletişim becerilerinin yüksek olması gerekmektedir.^[23] Öte yandan hemşirelik mesleğine mensup kişilerin sosyal zekâsının yüksek olması kültürlerarası hemşirelik bakımını sağlamada bir avantaj olarak düşünülebilir. Sosyal zekâ, sosyal yaşantıda bilişsel ve bilişsel olmayan yetenekleri anlamaya temellenmekte olup insan etkileşimlerini anlamlandırmada oldukça önemlidir.^[30] Sonuç olarak sanat, sosyal zekâ ve iletişim becerileri birbiri ile pozitif yönde ilişkili kavramlardır. Dolayısı ile sosyal etkinliklere katılmak isteyen öğrencilerin iletişim becerilerinin ve sosyal zekâ düzeylerinin daha yüksek olması bu pozitif ilişki ile açıklanabilir.

Sosyal etkinliklerden özellikle bilimsel etkinliklere katılmak istediğini belirten öğrencilerin iletişim becerileri ve sosyal zekâ düzeylerinin daha yüksek olduğu saptandı. Eğitimin en temel amacı, öğrencilere birey olma nitelikleri kazandırmak ve bu bireyleri hayata hazırlamaktır. Bilgiye ulaşma ve elde edilen

bilgilerin beceriye dönüştürülerek günlük yaşamda işe yarayacak bir şekilde kullanılması için, eğitim sürecinde sosyal etkinliklere sık sık yer verilmesi gerekmektedir. Sosyal etkinlikler ile öğrencilerde hayal bile edilemeyecek nitelikler kazandırılabilir. Bu niteliklerin başında; iletişim becerisi, özgüven duygusu ve sorumluluk bilinci, sosyal ve toplumsal bilinç, inisiyatif kullanabilme, olaylara daha geniş açıdan ve farklı bakabilme, temel dil becerilerini geliştirme yer almaktadır.^[31] Gardner^[6], insan beyninin modüler bir yapıya sahip olduğunu ve beyinde dil, sayı, mimik ve diğer sembol sistemleri kullanılarak ayrı psikolojik işlemler gerçekleştiğini savunmaktadır. Fazla değer verilen zekâ türleri de diğerlerinden daha çok ve hızlı gelişmektedir. Çünkü kabul gören ve değer verilen davranışlar motivasyonu arttırmakta, bireyi bu davranışları zenginleştirmeye yönlendirmektedir.^[32] Ülkemizde hemşirelik öğrencileri Yüksek Öğretime Geçiş Sınavı'na sayısal bölümden girmektedir. Ayrıca bilimsel sorun çözmeye (hemşirelik süreci) odaklı hemşirelik mesleğini kanıt temelli uygulamalara dayandırma çabaları son yıllarda daha da artmıştır. Çalışmanın gerçekleştirildiği kurumda öğrencilere klinik becerilerin kazandırılmasında öğretim elemanı ve öğrenci etkileşimi oldukça fazladır ve öğretim elemanı öğrenciyi bu bilimsel süreçte aktif olması için yönlendirmektedir. Sonuç olarak bilimsel etkinliklere katılan öğrencilerin sosyal zekâ ve iletişim becerilerinin yüksek olması hemşirelik eğitiminde bilime verilen önem ve ağırlık ile açıklanabilir kanısındayız.

Bu çalışmada sportif etkinliklere katılmak istemeyen hemşirelik öğrencilerinin TSZÖ'nün Sosyal Farkındalık alt ölçeği puan ortalamasının düşük olduğu görüldü. Spor, bireyin birlikte çalışma, yardımlaşma, başarıları paylaşma, yenilgiyi birlikte göğüsleme, kişisel disiplin sağlama, oyun düzenine saygı duyma, davranışlarını ve duygularını kontrol etmeyi öğrenme, başkalarını kabul etme, dikkatini yoğunlaştırma, saldırganlık dürtülerini yasal olarak boşaltma ve dayanıklı olma gibi özellikleri geliştiren bir olgudur. Ders dışı etkinlik olarak spor, öğrencinin bir bütün olarak gelişimine katkı sağlar. Okullardaki spor etkinlikleri akademik başarıya, okula devama, bir üst öğrenimi tercih etmeye, okulu bırakmaları önlemeye, okul kültürünün gelişimine, liderliğin gelişimine olumlu katkı bulunur.^[33] Dolayısı ile planlı spor etkinliklerine katılmayan öğrencilerin sosyal farkındalığının düşük olması beklenen bir sonuçtur.

Herhangi bir sanat dalı ile ilgilendiğini ifade eden öğrencilerin sosyal zekâ düzeylerinin ilgilenmeyen gruba göre daha yüksek olduğu saptandı. Sanat; belirli kuralları, belirli ölçütleri ve belirli özellikleriyle bireylerin ve toplumların ortak dillerinden biridir. Diğer bir bakış açısına göre sanat gerek sanatın herhangi bir alanıyla uğraşma olarak gerekse dinleyici ve izleyici olarak insanların ilgi duydukları ve boş zamanlarını değerlendirdikleri bir uğraş alanıdır.^[33] İnsan, gelişmeye, büyümeye ve kendini gerçekleştirilmeye yönelik potansiyeli içinde barındıran sosyal bir varlıktır. Sanat da çok boyutlu ve çok işlevli oluşuyla kişilik gelişiminin sağlıklı bir biçimde şekillenmesine katkı sağlayıcı özellikleri içinde taşımaktadır. Sanat, birey hem kendisi ile

hem de diğer bireyler ile barışık yaşaması için olağanüstü doyumlar ve fırsatlar sunarken bir yandan da ilkel duyguların bastırılmasını ve yüceltilmesine olanak sağlamaktadır. Sanatla ilgilenen bireylerin algıları genişlemekte ve bilinç düzeyleri yükselmektedir.^[34] Sonuç olarak herhangi bir sanat dalı ile herhangi bir şekilde ilgilenen öğrencilerin sosyal yönden daha zeki olması doğal bir sonuçtur.

İşitsel sanatlarla uğraştığını söyleyen öğrencilerin sosyal zekâ düzeyleri ve iletişim becerileri bu sanat dalı ile ilgilenmeyen öğrencilerden daha yüksektir. Sanat, toplumsal yaşamın en önemli öğelerinden biridir, insan olmanın gereği, insanın ayrılmaz bir parçasıdır. Toplumla etkileşip bütünleşen sanatların başında işitsel sanatlar (müzik ve edebiyat sanatları, vb.) yer almaktadır.^[35] İşitsel sanatlar, sesler ve sözler aracılığı ile biçim kazanmış olan sanatlardır. Sosyal zekâ düzeyi yüksek olan hemşirelik öğrencilerinin, kişilerarası iletişim becerilerinin yüksek olması beklenmektedir. Gardner'ın^[6] Çoklu Zekâ Teorisinde altıncı sırada yer alan sosyal zekâ; "Bireyin diğer insanların ruh hallerini, duygularını, isteklerini, motivasyonlarını ve niyetlerini, nasıl çalıştıklarını, onlarla nasıl ortaklaşa çalışılabileceğini anlayabilme, problemleri ve karışıklıkları çözebilme" yeteneği olarak tanımlandı. Ayrıca sosyal zekâ "yüz ifadelerine, seslere ve mimiklere karşı duyarlı olmayı, bireylerarası ilişkilerde farklı özelliklerin farkına varma ve uygun ve etkili cevap verebilme" olarak da tanımlanabilir.^[6] Bir başkasıyla yüz yüze (ya da ses sese veya deri deriye) bağlantı kurduğu anda, sosyal zekâ birbirine kenetlenmektedir.^[36] Bu kapsamda ele alındığında işitsel sanatlar, iletişim becerileri ve sosyal zekâ arasında sıkı sıkıya bağlı bir ilişki olduğu açıkça görülmektedir.

Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyal Zekâ Düzeyleri İle İletişim Becerileri Arasındaki İlişki

Hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerileri ve sosyal zekâ düzeyleri arasında pozitif yönlü doğrusal bir ilişki saptandı. Sosyal zekâ, etkileşimlerin yanı sıra, insanlar ve ilişkiler hakkındaki düşünceleri, duyguları düzenleyen sinir mekanizmalarının toplamıdır.

Sosyal zekâ, insanların ruh haline sürekli ayak uydurmayı sağlayan ve karşılığında onların ruh halinden etkilenen tek biyolojik sistem olması yönü ile oldukça değerlidir. Lenf bezlerinden dalağın faaliyetlerine kadar tüm diğer biyolojik sistemler, beyinden gelen sinyallere duyarlı olan alıcılarla düzenlenmektedir.^[36] Tekrarlayan deneyimlerin sinir hücrelerinin şeklini, büyüklüğünü, sayısını ve aralarındaki sinaps bağlantılarını oluşturabilmesi anlamına gelen "nöroplastisite" sayesinde sosyal iletişim/etkileşimler beynin yeniden biçimlenmesine katkıda bulunmaktadır. En önemli ilişkiler beynin defalarca belirli bir kayda yönlendirerek, zamanla bazı sinir devrelerini biçimlendirebilir. Dolayısıyla diğer insanlarla olan iletişim becerilerimiz, şimdiye kadar hayal edilemeyen bir önem taşımaktadır. Sağlıklı bir çevrenin kurulabilmesi, sağlıklı insan ilişkilerine bağlıdır.^[37] Hemşirelik,

insan insana doğrudan iletişime temellenen bir bilimdir.^[4] Bu da özellikle sağlıklı/hasta birey ve ailesi ile sürekli iletişim içinde bulunacak olan hemşirelik öğrencileri açısından sosyal zekâyâ sahip olmanın ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Sonuç

Sosyal zekâ, genel zekânın sosyal durumlara uygulanması ve sosyal ortamlarda kullanılması olarak tanımlanmaktadır. İnsan ilişkilerine temellen bir mesleğin adayı olan hemşirelik öğrencilerinin sosyal zekâ düzeyinin yeterli olması ve bakım sürecinin etkinliği için hasta birey ve ailesi ile etkin iletişim becerileri geliştirmesi beklenmektedir. Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin, sosyal zekâ düzeylerinin yüksek, iletişim becerilerinin ise orta düzeyde olduğu saptandı. Sosyal etkinliklere katılmak isteyen öğrencilerin iletişim becerilerinin ve sosyal zekâ düzeylerinin daha yüksek olduğu görüldü. Herhangi bir sanat dalı ile ilgilenmenin sosyal zekâ düzeyini olumlu yönde etkilediği belirlendi. Aynı zamanda hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerileri ve sosyal zekâ düzeyleri arasında pozitif yönlü bir ilişki görüldü. Elde edilen bu verilere göre;

- Öğretim programlarının sanatın her dalını kapsayacak şekilde genişletilmesi,
- Öğrencilere sanat etkinliklerini gerçekleştirebilecek zaman ve ortamın sağlanması,
- Öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmede sanattan yararlanılması,
- Sosyal zekâ düzeyini geliştirme programlarını irdeleyen çalışmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

1. Kaya N. Effect of attachment styles of individuals discharged from an intensive care unit on intensive care experience. *Journal of Critical Care* 2012; 27(1): 103.e17 - 103.e14.
2. Kaya N. Hemşireliğin Temel Kavramları. In: Durna Z. Editör. *İç Hastalıkları Hemşireliği*. İstanbul: Akademi Basın ve Yayıncılık; 2013.p.11-44.
3. Buldukluy Y, Koçak A. Sağlık iletişimi. İstanbul: Akademi Basın ve Yayıncılık; 2010.p.7-9.
4. Köşgeroğlu N. Hemşirelik ve estetik. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2013. p.1-7,17-31.
5. Tutuk A, Al D, Doğan S. Hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerisi ve empati düzeylerinin belirlenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi* 2002; 6(2): 36-41.
6. Gardner H. Toward more effective arts education. *Journal of Aesthetic Education* 1988; 22(1): 157-167.
7. Hançer M, Tamrisevdi A. Sosyal zekâ kavramının bir boyutu olarak empati ve performans üzerine bir inceleme. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi* 2003; 27(2): 211-225.
8. Özbey Ç. Zeki olmanın sekiz yolu: çoklu zekâ kuramı. *Genç Gelişim* 2006; Ekim: 2-4.
9. Thorndike E L. Intelligence and its use. *Harpers Magazine* 1920; 140: 227-235.
10. Göçet E. Üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ile strese başa çıkma tutumları arasındaki ilişki. *Sakarya Üniversitesi: Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: 2006.*
11. Doğan T, Çetin B. Üniversite öğrencilerinin sosyal zekâ düzeylerinin

- depresyon ve bazı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 2008; 5(2): 1-18.
12. Wawra D. Social intelligence. *European Journal of English Studies* 2009; 13(2): 163-177.
13. Doğan T. Üniversite öğrencilerinin sosyal zekâ düzeylerinin depresyon ve bazı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi: Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: 2006.*
14. Işık KD. Çoklu Zekâ Kuramı destekli kubaşık öğrenme yönteminin ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin matematik dersindeki akademik başarılarına ve kalıcılığa etkisi. *Çukurova Üniversitesi: Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: 2007.*
15. Özabacı N. Öğretmen adaylarının duygusal zekâ ve sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, 4-6 Temmuz Malatya: 2004.*
16. Razi GS, Kuzu A, Yıldız AN, Ocakçı AF, Arifoğlu ÇB. Çalışan gençlerde benlik saygısı. *TAV Preventive Medicine Bulletin* 2009; 8(1): 17-26
17. Doğan T, Totan T, Sapmaz F. Üniversite öğrencilerinde benlik saygısı ve sosyal zekâ. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2009; 17: 235-247.
18. Silvera DH, Martinussen M, Dahl TL. The Tromso Social Intelligence Scale, a self-report measure of social intelligence. *Scandinavian Journal of Psychology* 2001; 42: 313-319.
19. Ersanlı K, Balcı S. İletişim Becerileri Envanteri geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 1998; 2(10): 7-12.
20. Özdemir GA, Kaya H. Midwifery and nursing students' communication skills and life orientation: correlation with stress coping approaches. *Nursing and Midwifery Studies*, 2013; 2(2): 198-205.
21. Doğan T, Çetin B. Tromso Sosyal Zekâ Ölçeği Türkçe formunun faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* 2009; 9(2): 691-720.
22. Turan N, Öztürk A, Kaya H, Aştı T.A. Toplumsal cinsiyet ve hemşirelik. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi* 2011; 4(1): 167-173.
23. Kaya H, Turan N, Hasoğlu Ö, Güre Ö, Arslanova E, Elmas G. Hemşirelik fakültesi öğrencilerinin sosyal ağ sitelerini kullanma amacı ile iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi* 2015; 40: 17-31.
24. Özşakar M. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri ve benlik saygılarının değerlendirilmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports and Science Education* 2013; 2(3): 29-39.
25. Bümen NT. Okulda çoklu zekâ kuramı. *Ankara: Pegem A Yayıncılık; 2005.p.11-24.*
26. Ermiş E, İmamoğlu O, Erilli NA. Üniversite öğrencilerinin bedensel ve sosyal çoklu zekâ puanlarında sporun etkisi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi* 2012; 3(2): 23-29.
27. Kaya H, Atar NY, Eskimez Z. Hemşirelik model ve kuramları. In Aştı TA, Karadağ A. *Hemşirelik Esasları Hemşirelik Bilimi ve Sanatı*. İstanbul: Akademi Basın ve Yayıncılık; 2012. p.79-104.
28. Öztunc G. Hemşireliğin doğası. In Aştı TA, Karadağ A. *Hemşirelik Esasları Hemşirelik Bilimi ve Sanatı*. İstanbul: Akademi Basın ve Yayıncılık; 2012. p. 26-35.
29. Velioglu P. Hemşirelikte kavram ve kuramlar. İstanbul: Alaş Ofset; 1999.p.3-9.
30. Karagüven MHÜ. Empati ve sosyal zekâ. *International Journal of Social Science* 2015; 34: 187-197.
31. Radikal Gazetesi. Öğrenci bilgiyi sosyal aktivitelerle içselleştirir. http://www.radikal.com.tr/tartisiorum/ogrenci_bilgiyi_sosyal_aktivitelerle_icsellestirir-888945. Erişim Tarihi: 07/05/2015.
32. Talu N. Çoklu zekâ kuramı ve eğitime yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 1999; 15: 164-172.
33. Köse E. Eğitim kurumlarında gerçekleştirilen ders dışı etkinliklerin sınıflandırılmasına yönelik bir öneri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* 2013; 2(2): 336-353.
34. Demirel Ö. Öğretim ilke ve yöntemleri öğretme sanatı. *Ankara: Pegem Akademi; 2012. p.6-13.*
35. Aslan F, Dönmez BM, Yılmaz B. Görsel ve işitsel sanatların doğa ile olan köprüsü: Peyzaj mimarlığı. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi* 2014; 4(9): 99-106.
36. Deniztekin OÇ. Sosyal zekâ. Çeviri., G. İstanbul: Varlık Yayınları; 2006. p.16.
37. Çevik DB. Müzik öğretmeni adaylarının iletişim becerileri. *GÜ. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2011; 31(1): 1-13.